

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра туризму та готельного господарства

Інна Тищук, Ольга Ільїна

СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ

**Методичні рекомендації
до виконання практичних занять**

Луцьк–2024

УДК 338.48-6:502/504(1-22)(075.8)

T-48

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 8 від 17.04. 2024 р.)*

Рецензент:

Погребський Т. Г. – кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри економічної та соціальної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Тищук І. В., Ільїна О. В.

T-48 *Сільський зелений туризм* : методичні рекомендації до виконання практичних занять. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024. 30 с.

Методичні рекомендації містять опис освітнього компонента, загальні методичні рекомендації, перелік завдань, контрольні питання, перелік рекомендованих джерел (необхідних для виконання для організації та проведення практичних занять), список використаних джерел.

Методичні рекомендовані для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм і рекреація галузі знань 24 Сфера обслуговування освітньо-професійної програми Туризм.

Видання буде корисним керівникам і фахівцям підприємств агропромислового комплексу, менеджерам, підприємцям, власникам туристичних агенцій.

УДК 338.48-6:502/504(1-22)(075.8)

© *Тищук І. В., Ільїна О. В.* 2024

© *Волинський національний університет імені Лесі Українки*, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА	4
II. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	6
III. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	8
Змістовий модуль 1. Сільський зелений туризм: історія та сучасний стан	9
Тема 1. Сутність сільського туризму та його місце в системі загального туризму. Концепція сільського (зеленого) туризму	9
Тема 2. Принципи, функції та завдання сільського (зеленого) туризму.	10
Тема 3. Організаційно законодавче забезпечення сільського (зеленого) туризму в Україні.	10
Тема 4. Основні ознаки і умови діяльності агротуристичного господарства	12
Змістовий модуль 2. Сучасний стан сільського туризму в Україні.	12
Тема 5. Аналіз сучасного стану та перспектив розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні	12
Тема 6. Інфраструктура та передумови для розвитку сільського (зеленого) туризму	14
Тема 7. Європейський досвід організації сільського (зеленого) туризму	16
Тема 8. Сільський зелений туризм в умовах конкуренції	18
Змістовий модуль 3. Організація та планування сільського туризму	19
Тема 9. Технологічні основи гостинності в агросадибі	19
Тема 10. Менеджмент сільського (зеленого) туризму	20
Тема 11. Маркетинг сільського (зеленого) туризму	20
Тема 12. Формування стратегії розвитку сільського (зеленого) туризму	21
IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ	23
V. ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ	27

ПЕРЕДМОВА

Сектор сільського зеленого туризму для регіонів України має велике значення і відіграє ключову роль у залученні інвестицій та створенні нових робочих місць у різних галузях економіки (транспорт, зв'язок, торгівля, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання та послуг). Туристична сфера загалом та сільський зелений туризм зокрема, є високорентабельною галуззю економіки та дієвим фактором інтеграції нашої країни у Європейську і світову спільноти.

Україна, як країна, що знаходиться в центрі Європи, має всі передумови для належного розвитку економіки за рахунок туризму. Оскільки займає одне з провідних місць в Європі за рівнем забезпеченості цінними природними та культурними ресурсами. Таким чином окреслюється проблема пошуку шляхів для ефективного регіонального розвитку сільського зеленого туризму та більш детального вивчення конкретних методів та інструментів стимулювання і підтримки сільського зеленого туризму в регіонах України.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Освітній компонент «Сільський зелений туризм» вивчається студентами підготовки «Бакалавра» за освітньою програмою «Туризм» на четвертому курсі відповідно до стандартів підготовки фахівців спеціальності 242 «Туризм». Вивчення дисципліни забезпечує засвоєння студентами базових знань, умінь та практичних навичок з сільського (зеленого) туризму, а також практичних аспектів організації та проведення такого виду туризму.

Мета викладання освітнього компонента «Сільський зелений туризм» є формування у студентів знань про теоретично-методологічні та практичні аспекти формування, функціонування і розвитку зеленого сільського і екологічного туризму необхідні для роботи у цій галузі механізму їх діяльності на ринку туристичних послуг регіону та держави.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Сільський (зелений) туризм» є оволодіння теоретичними і практичними навиками про особливості та напрямки його проведення, найбільші перешкоди на шляху розвитку туризму, дослідження найважливіших закономірностей, чинників, які визначають розвиток і розміщення гостинних садиб (агросадиб), організаційно-правового і економічного.

Обсяг навчальної дисципліни для денної форми навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування Спеціальність: 242 Туризм Освітньо-професійна програма: Туризм Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання – 4
		Семестр – 7
		Лекції – 10 год.
		Практичні – 20 год.
		Самостійна робота – 120 год.
ІНДЗ: є		Консультації
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	Українська	

II. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Завдання освітнього компоненту «Сільський зелени) туризм» у вищій школі полягає в тому, щоб на основі комплексного підходу дати слухачам системне уявлення про організацію сільського туризму і мотивації вибору відпочинку у сільській місцевості, оскільки потреби сучасного туриста в нових видах активного відпочинку вимагають розширення ринку туристичних послуг.

Пререквізити і постреквізити дисципліни. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з теорії та практики: «Основи туризмознавства», «Країнознавство», «Туристична картографія», «Еологічний туризм». та ін.

Результати навчання (компетентності). У результаті вивчення дисципліни студенти мають здобути наступні практичні навички та уміння:

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності:

ФК 16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ФК 17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;

ФК 18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління;

ФК 21. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту;

ФК 22. Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем;

ФК 28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

Результати навчання:

РН 3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ;

РН 7. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт;

РН 13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей;

РН 22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

Структура освітнього компонента для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	См. роб.	Консул.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Сільський зелений туризм: історія та сучасний стан						
Тема 1. Сутність сільського туризму та його місце в системі загального туризму. Концепція сільського (зеленого) туризму	9	2	2	4	1	ДП, ДС/10
Тема 2. Принципи, функції та завдання сільського (зеленого) туризму.	11	2	4	4	1	ЗПР, УО/10
Тема 3. Організаційно законодавче забезпечення сільського (зеленого) туризму в Україні.	11	2	2	6	1	ДП, ДС/5
Тема 4. Основні ознаки і умови діяльності Агро туристичного господарства.	13	2	4	6	1	ДП, ДС/5
Разом за модулем 1	44	8	12	20	4	30
Змістовий модуль 2. Сучасний стан сільського туризму в Україні.						
Тема 5. Аналіз сучасного стану та перспектив розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні	9	2	2	4	1	ЗПР, УО/5

Тема 6. Інфраструктура та передумови для розвитку сільського (зеленого) туризму	10	2	2	6	-	ДС, РМ/5
Тема 7. Європейський досвід організації сільського (зеленого) туризму	12	2	4	6	-	ЗПР, УО/10
Тема 8. Сільський зелений туризм в умовах конкуренції.	9	2	2	4	1	ДП, ДС/10
Разом за модулем 2	40	8	10	20	2	30
Змістовий модуль 3. Організація та планування сільського туризму						
Тема 9. Технологічні основи гостинності в агросадібі	11	2	4	4	1	ДС, РМ/10
Тема 10. Менеджмент сільського (зеленого) туризму	9	2	2	4	1	ДС, РМ /10
Тема 11. Маркетинг сільського (зеленого) туризму	8	2	2	4	-	ДС, РМ/10
Тема 12. Формування стратегії розвитку сільського (зеленого) туризму	8	2	2	4	-	ДС, РМ/10
Разом за модулем 3	36	8	10	16	2	40
Всього годин/балів	120	24	32	56	8	100

**Форми контролю: ДС – дискусія; РМГ – робота в малих групах; ЗПР – захист практичної роботи; УО – усне опитування; ДП – доповідь з презентацією.*

ІІІ. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття – вид навчального заняття, під час якого викладач організовує детальний розгляд здобувачами освіти окремих теоретичних положень освітнього компонента та формує вміння й навички їх практичного застосування.

Основна дидактична мета практичного заняття – розширення, поглиблення та деталізація наукових знань, отриманих здобувачами освіти на лекціях і в процесі самостійної роботи та спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення умінь і навичок, розвиток наукового мислення та усного мовлення здобувачів освіти.

В межах практичних занять організовується обговорення зі здобувачами освіти питань з тем, визначених силабусом, формуються вміння та навички

застосування окремих положень освітнього компонента шляхом індивідуального виконання відповідно сформованих завдань.

Проведення практичних занять базується на попередньо підготовленому матеріалі як наслідок самостійної роботи здобувача освіти.

Оцінки, отримані здобувачем освіти під час практичних занять, враховуються при виставленні поточної оцінки за змістовими модулями з освітнього компонента «Сільський зелений туризм»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН

Тема 1: Сутність сільського туризму та його місце в системі загального туризму. Концепція сільського (зеленого) туризму.

Мета: ознайомитись з основними видами та поняттями сільського (зеленого) туризму: зеленим, сільським, агро- та екотуризмом.

Завдання до практичного заняття

1. Історія розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні. Поняття туризму, агротуризму, сільського та екотуризму. Заповніть таблицю головних принад сільського, агро- і екотуризму:

Сільський	Агротуризм	Екотуризм
- сільський спосіб життя	- сільськогосподарські заняття	- цінності природного середовища
-	-	-

2. Основні концепції сільського зеленого туризму. Побудувати концептуальну модель розвитку сільського (зеленого) туризму

3. Основні фактори, що сприяють розвитку сільського зеленого туризму в Україні, та фактори, що негативно впливають на рівень розвитку сільського (зеленого) туризму.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Проаналізуйте частку садиб за регіонами, визначте регіони які є лідерами, проаналізувати чому і які фактори впливають на кількість садиб в

регіоні? Чи має вагоме значення географічне розташування регіону та природні умови? Побудувати діаграму та здійснити короткий аналіз.

Завдання 2. Вдосконалення існуючих об'єктів. Що потрібно зробити?

Завдання 3. Етапи формування сільського (зеленого) туризму.

Що потрібно зробити щоб обмежити негативні чинники впливу на розвиток сільського туризму?	
Який вид туристичних атракцій гальмує розвиток туризму?	
Який вид агротуристичних заходів є найважливішим для успішної туристичної діяльності в регіоні?	

Тема 2: Принципи, функції та завдання сільського (зеленого) туризму.

Мета: ознайомитись зі стандартами які діють в Україні та основними принципами розвитку сільського зеленого туризму.

Завдання до практичного заняття

1. Проаналізуйте національні стандарти та практики сільського туризму і визначте їх основні завдання.
2. Заповніть таблицю основних цінних ознак сільського (зеленого) туризму для гостей і туристів і для домогосподарств і села.

Для господарств і села	Для гостей і туристів

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Охарактеризуйте основні функції, які зроблять сільські райони привабливими для туристів та будуть сприяти збереженню природних ресурсів та культурної спадщини.

Завдання 2. Спілка сприяння розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні: основні завдання та мета.

Завдання 3. Здійснити статистичний аналіз окремих показників розвитку сільського зеленого туризму в Україні в умовах воєнного стану за даними вебсайту Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму.

Тема 3: Організаційно законодавче забезпечення сільського (зеленого) туризму в Україні.

Мета: формування знань щодо державної політики та нормативно-правової бази розвитку у сфері сільського (зеленого)

Завдання до практичного заняття

1. Законодавчі акти у сфері сільського (зеленого) туризму.
2. Вплив сільського (зеленого) туризму на соціально-економічне та екологічне середовище.
3. Державна політика у сфері сільського (зеленого) туризму.
4. Провести аналіз законодавчих актів у сфері сільського зеленого туризму щодо вживання термінів сільський (зелений) туризм та ведення підприємницької діяльності у сфері сільського (зеленого) туризму, таблиця 1.

Таблиця 1.

Визначення поняття «сільський (зелений) туризм», згідно чинного законодавства		
Закон	Характеристика	Значення
Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р.	«сільський туризм» – це самостійний вид туризму, який не ототожнюється з «зеленим», а «зелений туризм» – є синонімом екологічного туризму	Ст. 6. Що розвиток екологічного (зеленого) та сільського туризму є пріоритетним напрямом державної політики у цій галузі; <i>Так, оцінюючи його вплив на соціально-економічне та екологічне середовище, можемо віднести цей вид діяльності до сфери соціально-еколого-економічного комплексу</i> - створює робочі місця; - є джерелом валютних надходжень до бюджетів різних рівнів; - стимулює розвиток сфери послуг; - здійснює охорону навколишнього природного середовища; - відроджує та зберігає місцеві звичаї, традиції та пам'ятки історико-культурної спадщини; - покращує культурно-освітній рівень сільського населення; - підвищує імідж країни на міжнародній арені.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Проаналізувати структуру проекту закону України «Про сільський та сільський зелений туризм» і здійснити аналіз державної політики у сфері сільського зеленого туризму.

Завдання 2. Опрацювати розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» – документ, який визначає розвиток туристичної діяльності в Україні. Подати характеристику складових формування та реалізації державної політики у сфері сільського зеленого туризму, основних напрямів реалізації Стратегії, механізмів та інструментів реалізації Стратегії щодо розвитку сільського зеленого туризму.

Тема 4: Основні ознаки і умови діяльності агротуристичного господарства.

Мета: формування знань про функціонування агротуристичних господарств.

Завдання до практичного заняття

1. Сутність агротуристичного господарства.
2. Умови функціонування агротуристичного господарства.
3. Розвиток сільських регіонів, сільського господарства та агротуризму.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Проаналізувати основні функції які виокремлюють ОСГ та агротуристичне з поміж інших а саме:

- створення умов для відносно повної само зайнятості сім'ї;
- постачання надлишків сільськогосподарської продукції для задоволення потреб населення;
- туристам дає змогу гарно провести вільний час;
- місцевій спільності – забезпечує певні економічні вигоди: зменшення безробіття, підвищення життєвого рівня.

Завдання 2. Чинники, що формують можливості розвитку агротуризму та підвищення ефективності.

Завдання 3. Обґрунтуйте основні переваги розвитку сфери агротуризму (економіка, екологія і соціокультурна сфера).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

СУЧАСНИЙ СТАН СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Тема 5: Аналіз сучасного стану та перспектив розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні.

Мета: навчитися аналізувати сучасний стан рівня розвитку сільського туризму і використовувати для подальших перспектив.

Завдання до практичного заняття

1. Основні проблеми розвитку сільського зеленого туризму.
2. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Проаналізуйте проблеми та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в вашому районі (за місцем проживання) з використанням методу SWOT-аналізу. Дані оформити у вигляді таблиці.

Для того, щоб краще зрозуміти негативні процеси та переваги розвитку сільського зеленого туризму в Україні, на основі досліджень та загальної інформації здійснюють SWOT – аналіз стану діяльності сільського зеленого туризму. Проведений аналіз дає змогу об'єктивно оцінити можливості розвитку цього виду туризму та розробити ряд заходів які дозволять усунути можливі проблеми.

Метод **SWOT-АНАЛІЗУ** стосовно сільського зеленого туризму полягає у нотуванні всіх сильних і слабких сторін селянського господарства, сім'ї, оточення та визначенні шансів і загроз розвитку діяльності. Таблиця. 1.

Таблиця 1. SWOT – аналіз

Період	Сильні сторони	Слабкі сторони
Сучасність	<i>Переваги</i> Йдеться про позитивні сторони сучасності	<i>Недоліки</i> Йдеться про негативні сторони сучасності
Майбутнє	<i>Шанси</i> Позитивні тенденції, які несе майбутнє	<i>Загрози</i> Негативні тенденції, які несе майбутнє

Сильні сторони - це конкретні переваги об'єкта, які вирізняють його з-поміж інших, дають змогу легше реалізовувати визначені цілі та є джерелом додаткових можливостей та економії.

Слабкі сторони, на противагу сильним, – це ознаки господарства, які зумовлені його обмеженими можливостями (наприклад, обмежена житлова чи господарська площа, відсутність капіталу, відсутність досвіду надання агротуристичних послуг тощо).

Аналіз сильних і слабких сторін господарства має на меті визначити його позицію на конкурентному ринку.

Можливості (шанси) і загрози стосуються зовнішніх чинників, на які господарство не має жодного впливу або цей вплив дуже обмежений. Це найчастіше суспільні та політичні чинники (суспільно-політична система держави, законодавство), економічні й технологічні чинники (інвестиційна діяльність, інфляція, державна підтримка), ознаки ринку (попит, пропозиція, конкуренція, ціни, доходи, замінники).

Аналіз можливостей і загроз має спонукати до стратегічного мислення, виваженості, обґрунтованості висунутих намірів, що в основному залежить від інтуїції та досвіду аналітика.

Завдання 2. Здійснити аналіз програми (ініціативи) щодо розвитку сільського зеленого туризму, яка створена у 2018 році «Туристичні кластери 300+», яка в свою чергу включає програму стійкого розвитку туризму в регіонах України, що базується на індивідуальному підході та передбачає проведення ряду заходів в рамках реалізації Угоди про співпрацю між ЄС та Україною (Розділ 16) і враховує передові європейські практики з розвитку сільських територій, а також запровадження ETIS (системи індикаторів стійкого туризму).

Тема 6. Інфраструктура та передумови для розвитку сільського (зеленого) туризму.

Мета: формування знань щодо впливу елементів інфраструктури на визначення місця сільського відпочинку.

Завдання до практичного заняття

1. Інфраструктура – одна з головних складових розвитку сільського туризму.
2. Оцінка інфраструктури.
3. Складові впливу на туристичну привабливість.
4. Гостинність – важливий момент у привабливості сільських територій.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Фактори впливу на розвиток сільського туризму дорожньої інфраструктури, рекреаційно спортивної інфраструктури, історичної та культурної інфраструктури.

Завдання 2. Чи погоджуєтесь Ви з думкою багатьох дослідників-науковців, що від охарактеризованих складових інфраструктури залежить імідж туристичної території.

Обґрунтуйте свою відповідь, використовуючи метод «Прес».

Я вважаю, що _____

Тому, що _____

Наприклад _____

Таким чином _____

Завдання 3. Оцінка туристичної привабливості території розміщення вашої агросадиби за наступними параметрами:

1. природними цінностями і атракціям (водні атракції, атракції суші);

- Оцінюючи ці параметри, варто дати відповіді на такі основні запитання:
- Скільки на певній території є водних атракцій?
- Яка їх доступність для туристів?
- Якою вони користуються популярністю (місцевою, регіональною, державною, міжнародною)?
- Який естетичний стан наявних природних атракцій?

2. створені людиною атракції є:

- Природні (заповідники, заказники, ландшафтні парки, природничі маршрути);
- Архітектурні (фортифікаційні споруди, хрести, церкви, костели, кладовища, пам'ятники, місця народження відомих діячів);
- Культурні (фестивалі, покази, прем'єри, виставки творів мистецтва, коней, собак і т.д.)
- Рекреації (риболовля, серфінг, плавання, підводне полювання катання на водних лижах);

3. інфраструктурою (послугами);

4. місцевою спільнотою та її гостинністю.

5. Оцінити гостинність допоможуть відповіді на запитання:

- Чи знає спільнота звідки туристи приїжджають до їхнього села?
- Чи знають односельчани до кого приїжджають гості?
- Чи мали місце конфлікти між туристами і односельчанами?

6. Оцінку сукупної вартості цінностей території:

- Скільки атракцій створено людською працею?
- Яка географія їх популярності?
- Які з наявних атракцій можуть виявитися найважливішими для туристів?

Отже, необхідно провести оцінювання конкретних варіантів цих атракцій, які можливі на певній території, використовуючи створену для цього шкалу від 1 до 5 балів, де: 5 = дуже добре, 1 = дуже погано (табл.).

Показники	Критерії оцінки				
	1	2	3	4	5
Природні цінності, ресурси					
Атракції, створені людською працею					
Інфраструктура і послуги					
Місцева спільнота та її гостинність					

У кожній клітинці необхідно поставити відповідну оцінку потенціалу вашої території розміщення агросадиби.

Тема 7. Європейський досвід організації сільського (зеленого) туризму.

Мета: навчитися застосовувати закордонний досвід для розвитку сільського зеленого туризму в Україні.

Завдання до практичного заняття

1. Особливості розвитку сільського (зеленого) туризму за кордоном.
2. Заповнити таблицю напрямків та перспектив розвитку сільського зеленого туризму в Україні на підставі світового досвіду.

Особливість організації зеленого туризму	Напрямок розвитку сільського зеленого туризму для України
Франція: - діяльність національної організації (Maison des Gîtes de France et du Tourisme Vert); - Сертифікація агросадиб за високими національними стандартами сервісу.	
Швеція: - програма «Сільська гостинність» згідно з якою господарство повинно відповідати певним вимогам: гарне навколишнє середовище і відповідні умови утримання тварин; безпечне перебування відпочивальників у господарстві яке в свою чергу повинно бути розташовано у сільській місцевості і використовуватись як діюче сільськогосподарське виробництво; господар повинен бути обізнаний з питань харчування а також проживати у садибі, що здається відпочиваючим або у безпосередній близькості до неї.	
Великобританія: - виокремлення «В & В» на відпочинок у сільських будинках та міні-готелях розташованих у сільській місцевості; наявність Національної організації зеленого туризму та агротуризму, яка забезпечує акредитацію осель; потужне рекламно-інформаційні забезпечення;	
Німеччина: - концепція розвитку зеленого туризму у периферійних регіонах; - державою створено умови для відвідування іноземних гостей із країн Східної Європи, які роблять шоп-тури, особливо із сусідньої Польщі.	
Італія: - переваги сільського укладу життя та екологічно чисті продукти харчування; - пільговий режим оподаткування для сільського підприємництва - роль місцевих туристичних адміністрацій, які займаються ліцензування туристичної діяльності, рекламують свої регіони всередині країни та за кордоном (рекламні заходи, участь у виставках). - наявність національного управління з туризму (ENIT).	
Польща: - діяльність у сфері зеленого туризму не належить до підприємницької діяльності; - за певних умов відбувається звільнення від оподаткування доходів, які отримані від здачі кімнат;	

<p>Іспанія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - діяльність «Асоціації сільського туризму Іспанії»; - зручний і доступний поділ нічліжних закладів, які розташовані у сільській місцевості 	
<p>Угорщина:</p> <ul style="list-style-type: none"> - загальні правила, які стосуються діяльності у сфері зеленого туризму, визначені у нормативних актах щодо введення сімейних господарств; - існування спеціальних пільг та переваг для сімейних господарств, у випадку їх розташування на території сільських поселень. 	
<p>Румунія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наявність асоціації ANTREC, яка представляє інтереси власників агроосель; - на державному рівні забезпечуються часткові дотації кредитів для реструктуризації туристичної інфраструктури, розвиток законодавства у сфері туризму та приведення його у відповідність до права ЄС. 	
<p>Білорусь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - діяльність громадського об'єднання «Агро- і екотуризм»; - доходи від надання послуг в сфері агроекотуризму не оподатковуються та не сплачуються інші обов'язкові платежі. 	

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Охарактеризуйте категорії нічліжних закладів типу «B & B» які відносять до сектора сільського зеленого туризму у Великобританії.

Завдання 2. Проаналізуйте роботу Європейської федерації фермерського і сільського туризму.

Завдання 3. Австрійська форма ведення сільського туризму.

Завдання 4. Проаналізуйте інформаційну довідку «Стимулювання розвитку екологічного/ зеленого туризму: наявні інструменти та практика, вплив на соціально-економічний розвиток країни». Який досвід варто перейняти для України?

Тема 8. Сільський зелений туризм в умовах конкуренції.

Мета: навчитися визначати умови які впливають на якість обслуговування в садибах.

Завдання до практичного заняття

1. Якість – головна з умов розвитку сільського туризму.
2. Система категоризації «Українська гостинна садиба».
3. Сертифікат екологічної якості «ЗЕЛЕНА САДИБА».

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. На якість продукту сільського туризму впливають такі умови:

Умови	Яким чином?
Поселення і харчування (гостьові кімнати в будинку сільської родини, орендування сільського чи дачного будиночка або господарської будівлі, ночівлі в спеціально відведених наметових чи кемпінгових місцях; харчування у власника, самостійне, в кафе чи барі);	
Довколишні атракції у вигляді природничих, матеріальних і нематеріальних культурних цінностей регіону (музеї, старі хутори та панські фільварки, традиційне ремесло, легенди, говірки, традиції), які характеризують спосіб життя сільської спільноти;	
Доступність обладнання, яке сприяє цікавому проведенню вільного часу (прокатні пункти, спортивно-культурні об'єкти, праця в селянському господарстві, участь у культурних заходах, святкуваннях);	
Необхідна система додаткових послуг (пошта, зв'язок, медичне обслуговування, банки тощо);	
Соціально-психологічний стан сільської родини і місцевої спільноти (можливість одержання додаткового доходу від ведення агротуристичного господарства, вміння спілкуватись і легко контактувати з гостями, гостинність сільської спільноти: щирість, толерантність, безпека, конфесійна згода).	

Завдання 2. Проаналізувати кількість садиб в Україні які мають сертифікат «Українська гостинна садиба»

Категорія	Відповідність вимогам	Кількість садиб
Базова	Садиба відповідає мінімальним вимогам, які встановлені до місць розміщення туристів та відпочивальників	
Перша	Садиба відповідає встановленим мінімальним вимогам та вимогам, що стосуються озеленення території, паркування автотранспорту, мінімальних розмірів ліжок, площ санітарних приміщень	
Друга	Садиба відповідає встановленим вимогам першої категорії, окремого входу для гостей, наявності дитячого майданчика, бані-сауни та доступу до загальної мережі Інтернет	
Третя (найвища)	Садиба відповідає вимогам другої категорії та вимогам, які передбачають наявність басейну, гаража, в кожній кімнаті телевізора, холодильника, оздоблення місць відпочинку натуральними матеріалами, цілодобове гаряче та холодне водопостачання	

Завдання 3. Переваги категоризації для виробника послуг і клієнта

Для виробника послуг:	Для клієнта:
✓ визначений стандарт дає змогу планувати розвиток;	✓ прозоре визначення стандартів;
✓ вірогідна інформація - менше реклаमाцій,	✓ почуття безпеки.

задоволений клієнт;	
✓ вірогідна оцінка - вірогідний виробник послуг;	✓ полегшення прийняття рішення про купівлю пропозиції;
✓ право розмішувати пропозицію у популяризаційних матеріалах, які співфінансуються з бюджетних ресурсів і засобів Спілки сприяння розвитку сільського туризму;	✓ вірогідна інформація, попередньо перевірена;
✓ можливість представлення пропозиції на вітчизняних і закордонних ярмарках;	
✓ можливість презентації своєї пропозиції у системах туристичної інформації;	

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ

Тема 9. Технологічні основи гостинності в агросадибі.

Мета: формування навичок щодо правильного облаштування агрооселі для прийому туристів.

Завдання до практичного заняття

1. Основні вимоги щодо облаштування агрооселі для прийому туристів.
2. Гостьовий цикл сервісного обслуговування.
3. Облаштування кімнат та території для відпочинку.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Принципи перебування в агротуристичному господарстві туристів.

Завдання 2. Вимоги до інфраструктура агротуристичного господарства.

Завдання 3. З метою розвитку сільського зеленого туризму у сільській місцевості зробіть проект діяльності агросадиби. Відповідно до вашої агросадиби: складіть «Правила внутрішнього розпорядку для відвідувачів гостинної садиби» (не менше 10 пунктів): час сніданку, обіду, вечері, період оплати, поселення та виселення, зберігання цінних речей, паркування автомобіля, використання санвузла, додаткового інвентаря, години тиші тощо. Також складіть перелік «Обов'язки господаря гостинної садиби» та бізнес-план діяльності гостинної садиби (представити у вигляді презентації).

Тема 10. Менеджмент сільського (зеленого) туризму.

Мета: формування знань щодо управління іміджем сільських територій та правильного використання людських ресурсів.

Завдання до практичного заняття

1. Особливості менеджменту сільського зеленого туризму.
2. Управління іміджем сільської території.
3. Менеджмент людських ресурсів сільського туризму.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Намалювати модель впливу імідж-менеджменту розвитку сільського зеленого туризму на розвиток сільських територій.

Завдання 2. Як на імідж сільського зеленого туризму впливають такі структурні компоненти: статус, місце розвитку сільського зеленого туризму серед інших країн світу, територіальна символіка, розвиток інфраструктури.

Завдання 3. Охарактеризуйте основні найбільш ефективні інструменти та технології формування імідж-менеджменту для розвитку сільського зеленого туризму.

Тема 11. Маркетинг сільського (зеленого) туризму.

Мета: формування знань щодо застосування сучасних інформаційних систем маркетингових комунікацій у сільському зеленому туризмі.

Завдання до практичного заняття

1. Сутність маркетингу сільського зеленого туризму.
2. Інформаційні системи маркетингових комунікацій у сільському зеленому туризмі.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Які інструменти маркетингу можна використовувати для підвищення рівня розвитку сільського зеленого туризму в регіонах України?

Завдання 2. Проведіть власне дослідження, як маркетингові комунікації, такі як ярмарки та виставки, можуть допомогти популяризувати концепцію

відпочинку сільського зеленого туризму та поширювати інформацію про послуги.

Завдання 3. Проаналізувати контент веб-сайтів садіб України, зокрема їх логотипи та поточне позиціонування. Визначити роль та значення брендингу агросадиби у процесі формування її атрактивності. Проаналізувати основні інструменти та досвід туристичного брендингу садіб. Запропонувати заходи щодо просування туристичного бренду садіб в одному з регіонів України (регіон на вибір здобувача освіти, представити у вигляді презентації).

Тема 12. Формування стратегії розвитку сільського (зеленого) туризму.

Мета: формування знань щодо розробки стратегії розвитку сільського зеленого туризму та аналізу основних факторів впливу на рівень розвитку сільського зеленого туризму.

Завдання до практичного заняття

1. Соціально-економічні передумови розвитку зеленого сільського туризму в Україні.
2. Аналіз маркетингової інтернет-активності садіб.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання 1. Особливості розробки маркетингової стратегії для садіб.

Завдання 2. Просування послуг садіб зеленого туризму за допомогою сучасних інформаційних технологій (представити у вигляді презентації).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

Основна:

1. Гапоненко Г. І., Парфіненко А. Ю., Шамара І. М. Організація сільського зеленого туризму: підручник для студентів спеціальності «Туризм». Суми: ПФ «Видавництво «Університетська книга»», 2021. 300 с.

2. Гапоненко Г. І., Парфіненко А. Ю., Шамара І. М. Сільський зелений туризм: навчальний посібник. Суми: ПФ видавництво «Університетська книга» 2019, 178 с.

3. ГО «Спілка сільського зеленого туризму в Україні» Сільський зелений туризм – від роз'єднаних садиб до територіальних кластерів. Брошура, 2023. 64 с. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/Rutynskyu-Silskyu-zelenyy-turyzm-2018-book.pdf>

4. Тищук І. В., Матвійчук Л. Ю. Сільський зелений туризм як фактор регіонального розвитку: методологічний аспект та практичний досвід: монографія. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2017. 260 с.

5. . Летуновська Н. Є., Люльов О. В. Маркетинг у туризмі : підручник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 270 с.

6. Писаренко В. В., Багорка М. О. Стратегічний маркетинг : навчальний посібник. Дніпро, 2019. 240 с.

Додаткова:

7. Гапоненко Г. І., Василенко А. В., Шамара І.М. Перспективи організації Зелених шляхів в Україні як пріоритетний напрямок розвитку ринку внутрішнього туризму. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2021. № 13. С. 231-240.

8. Дудзяк О. А. Порівняльна характеристика розвитку сільського зеленого туризму (агротуристички) в західних регіонах України та прикордонних регіонах Польщі. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6190> (дата звернення 25.06.2023).

9. Колісник Б.І., Тищук І.В. Екологічні чинники впливу на розвиток зеленого туризму в Україні. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Інженерія та технології: наука, освіта, виробництво»*. Луцьк, 2018. С. 139–142.
10. Табенська О. Сільський туризм як напрямок ефективного розвитку внутрішнього туризму. *Економіка та суспільство*. 2022. (40). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-42>
11. Табенська О. Розвиток сільського зеленого туризму. *Економіка та суспільство*. 2023. (52). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-10>
12. Тищук І. В. Оцінка основних тенденцій розвитку сільського зеленого туризму в Україні. *Науковий журнал «Економічний форум»*. Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2018. № 4. С. 79–86. URL: http://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/ekonomichniy_forum_4_zi_zminami-szhatyy.pdf
13. Тищук І. В. Туристично-рекреаційний потенціал Волинського регіону. *Матеріали XXVIII Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я. MICROCAD-2020»*. Харків, 2020. С. 115.
14. Тищук І. В., Колісник Б. І. Зелений туризм в Україні: основи розвитку. *Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів»*. Мукачеве, 2019. С. 565–567.
15. Тищук І. В., Колісник Б. І., Поліщук Л. М. Перспективи розвитку фестивального туризму на Волині. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток гастрономічного туризму в Україні: стан, виклики та перспектива імплементації Європейського досвіду»*. Київ, 2019. С. 92–94.
16. Тищук І. В., Поліщук Л. М. Досвід розвитку зеленого туризму в розвинених країнах світу. *Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Сталий розвиток туризму на засадах партнерства: освіта, наука, практика»*. Львів, 2018. С. 110–115.

17. Тищук І. В., Поліщук Л. М. Передумови розвитку сільського зеленого туризму в регіонах України. *Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів»*. Мукачєво, 2019. С. 567–569.

18. Тищук І. В., Поліщук Л. М.. Оцінка основних тенденцій розвитку туризму в Україні. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Перспективи розвитку туризму в Україні та світі»*. Луцьк, 2019. С. 110–115.

19. Мазур В. С., Галько О. В. Туристичний кластер – інструмент регіонального розвитку та економічного зростання. *Стратегія економічного розвитку України*. 2022. № 50. С.134–149.

Інтернет-ресурси:

1. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom [Association Agreement between Ukraine and the European Union]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 [in Ukrainian]

2. Бібліотека Волинського національного університету імені Лесі Українки : URL: <https://library.vnu.edu.ua/> (дата звернення: 2.01.2024).

3. Все про туризм. Туристична бібліотека : веб-сайт. URL: <https://tourlib.net> (дата звернення: 09.01.2024).

4. Європейський досвід організації сільського зеленого туризму URL: <http://tourlib.net>

5. Зелений туризм з релігійнознавчими родзинками URL: <http://gazeta.zn.ua>

6. Зелений туризм. Банк даних сільського туризму в Україні. URL: <http://ruraltourism.com.ua/>

7. Інститут регіональних досліджень Національної академії наук України : URL: <http://irr.org.ua> (дата звернення: 09.01.2024).

8. Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року. Проект Закону України 9015 від 07.08.2018. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64508 (дата звернення: 2.01.2024).

9. Світовий досвід розвитку сільського зеленого туризму URL: <http://archive.nbuiv.gov.ua>
10. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України. URL: <http://tourlib.net>
11. Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні. URL: www.greentour.com.ua.
12. Туристична бібліотека «Все про туризм». URL: <https://tourlib.net/ua.htm> (дата звернення: 5.01.2024).
13. Туристичний барометр України 2020. URL: <https://www.ntoukraine.org/assets/files/ntou-statistics-barometer-2020.pdf> (дата звернення: 09.01.2024)
14. Всесвітня туристична організація: веб-сайт. URL: <https://www.unwto.org/> (дата звернення: 09.01.2024).
15. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 09.01.2024).
16. Державне агентство розвитку туризму : веб-сайт. URL: <https://www.tourism.gov.ua/> (дата звернення: 09.01.2024).
17. Національна туристична організація України : веб-сайт. URL: <https://www.ntoukraine.org/> (дата звернення: 09.01.2024).

ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ

1. Основні поняття та визначення: зелений туризм, сільський туризм, екологічний туризм, агротуризм, відпочинковий туризм (відпочинок на селі), екоагротуризм.
2. Принципи, функції та завдання сільського зеленого туризму.
3. Концепція зеленого сільського туризму.
4. Історія розвитку сільського туризму (виникнення і становлення приватних засобів розміщення за типом B&B).
5. Термін Bed & Breakfast (кінець 40-х років ХХ століття).
6. Прототип сучасного американського B&B.
7. Організатори B&B – родин фермерів у США.
8. Світова практика B&B типів засобів розміщення.
9. Класифікація засобів розміщення B&B.
10. Організаційно-законодавче забезпечення сільського туризму в Україні.
11. Спілка сприяння розвитку сільського туризму в Україні.
12. Організаційна і функціональна структура Спілки.
13. Відпочинок на селі як тур продукт.
14. Цінова політика.
15. Маркетингова та рекламна політика.
16. Друковані матеріали, ідентифікація продукту, Інтернет-сайти, ринок сільського туризму, туроператори, комерційні види діяльності, висновки.
17. Закон України «Про особисте селянське господарство», нормативні акти загальної дії (Конституція України, Цивільний Кодекс України) і спеціальні правові акти (Статут, Положення тощо).
18. Організації, які регулюють діяльність у сфері сільського туризму на місцевому та державному рівнях.
19. Сучасний стан сільського туризму в Україні.
20. Етапність розвитку та критерії районування України за відмінностями туристичного продукту сільського туризму.

21. Рекреаційна складова розвитку сільського туризму.
22. Інфраструктура та передумови для розвитку сільського туризму.
23. Природні, історико-культурні та соціально-економічні передумови розвитку сільського туризму в регіонах України.
24. Географічні та етнографічні засади внутрішньо регіональної спеціалізації агрорекреаційного сервісу в регіонах.
25. Європейський досвід організації сільського туризму.
26. Досвід освітнього забезпечення зеленого сільського туризму в Польщі.
27. Використання європейського досвіду при розробці навчальних програм та викладанні дисциплін з туризму і відпочинку у сільській місцевості.
28. Інтегративні підходи до підготовки фахівців в галузі зеленого туризму.
29. Особливості організації та планування у сільському туризмі.
30. Стратегічне планування сільського туризму.
31. Технологічні основи гостинності.
32. Основні вимоги щодо облаштування агрооселі для прийому туристів.
33. Роль анімаційних програм в розвитку сільського туризму.
34. Основні науково-методичні засади та завдання менеджменту сільського туризму.
35. Основні аспекти менеджменту сільського туризму: планувальний, організаційний, мотиваційний, контрольний.
36. Управління іміджем сільської території.
37. Менеджмент людських ресурсів сільського туризму.
38. Організація праці менеджера і власника гостинної садиби.
39. Управління якістю послуг сільського туризму.
40. Маркетинг сільського туризму.
41. Оцінка загальної та територіальної ємкості ринку готельних і туристичних послуг у сільському туризмі.
42. Маркетинговий профіль сільського туриста (продукт, ціна, місце, просування, зв'язки з громадськістю).
43. Формування цін на відпочинкові послуги в гостинній садибі.

44. Основні методи встановлення і регулювання цін.
45. Стратегії збуту і прогнозування потенційного попиту в сільському туризмі.
46. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні.
47. Реалії розвитку сільського зеленого туризму в Україні на початку ХХІ ст.
48. Передумови розвитку відпочинку в селі.
49. Відповідальність власників агроосель.
50. Умова головної складової відпочинкової пропозиції.
51. Рекомендації щодо розвитку сільського туризму у Волинській області.

Навчально-методичне видання

Тищук Інна Володимирівна, Ільїна Ольга Вікторівна

Сільський зелений туризм

Методичні рекомендації до виконання практичних занять

Друкується в авторській редакції